

(/)

🏠 (/)

> Danmark - Historie og topografi ([http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11)

11-11)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)

> Trap Danmark 17 Tønder, Aabenraa, Sønderborg

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/en-danmarkshistorie>)

Trap Danmark 17 Tønder, Aabenraa, Sønderborg

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 961

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-17-toender-aabenraa-soenderborg)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-17-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-17-toender-aabenraa-soenderborg)

[toender-aabenraa-soenderborg](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-17-toender-aabenraa-soenderborg)) **t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan

ses på [http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-17-toender-aabenraa-soenderborg)

[11/trap-danmark-17-toender-aabenraa-soenderborg](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-17-toender-aabenraa-soenderborg)) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-17-toender-aabenraa-soenderborg&title=>)

Trap Danmark 6. udgave, bind 17. Tønder, Aabenraa, Sønderborg.

Udg. af Trap Danmark A/S og Gads Forlag A/S. 364 sider.

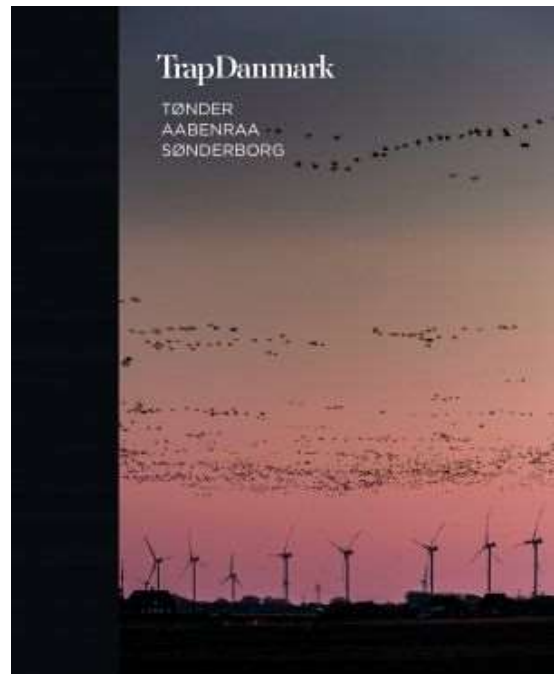
Af Poul Porskær Poulsen, historie-online.dk

Det sønderjyske område breder sig ved foden af Jylland. Et specielt grænseområde, hvor der er meget historie at fortælle, mange levn og mange samlinger. Og i dette bind af Trap Danmark bevæger vi os fra vest mod øst. Fra Vadehavet og Tønder Kommune over Aabenraa Kommune ved østkysten og til Sønderborg og Als. Som sædvanlig er der mange interessante oplysninger samlet i letlæste kapitler, som gør os klogere på natur og landskabsdannelse, historie, kultur og samfundsforhold.

Tønder Kommune er beliggende i det sydvestlige hjørne af Jylland – tidligere en del af Slesvig, men efter Genforeningen i 1920 blev grænsen trukket syd for den nuværende kommune. Mod vest ligger det spændende vadehavsområde, og gennem det er skabt en dæmning, der fører til Rømø. Kommunen er ret tyndt befolket, 29 personer pr. km² (135 på landsplan). Til gengæld er der masser af fugle i Tøndermarsken, der er yngle- og rasteplass for massevis af arter – og stæreflokkenes 'sort sol' følges med beundring af turister og lokale forår og efterår.

Naturen er altså helt særegen, men der er også masser af historie at fortælle om. Bl.a. gårdene, der blev anlagt på kunstige forhøjninger i det flade land, og byen Tønder, der opstod i 1000-tallet, og udviklede sig til et centrum for studehandel og de berømte Tønderkniplinger. Cistercienserklostret Løgum Kloster blev anlagt 1173, og omkring det voksede byen frem (inset side 96 ff). Vi får desuden Toftlund, Skærbæk, Bredebro (med Ecco Sko) og Højers historie. Dertil Møgeltønder med den barokke herregård Schackenborg. Og så var det ved Gallehus tæt på Tønder, at guldhornene blev fundet hhv. 1639 og 1734. Området blev præget af 1. verdenskrig, eftersom et stort antal sønderjyder måtte deltage som soldater i den tyske hær. Et fint inset fortæller herom (s. 56-57).

På det kulturelle område kunne man fremhæve Emil Nolde og Svend Wiig Hansen – men anmelderen har især lyst til at fremhæve den fantastiske film fra 2019, "Onkel". Et afdæmpet drama, der går lige i hjertekulen, og så ovenikøbet leveret på dialekt!

Løgumkloster Kirke er et af de ældste større teglstensbyggerier i Jylland. Kirkens lange tilblivelsesproces, der strakte sig over store dele af 1200-tallet, har også påvirket arkitekturen med både romanske rundbuer og gotikkens spidsbuer. Alligevel er den på vellykket vis præget af symmetri i sine individuelle bygningselementer, hvilket i høj grad bidrager til at gøre Løgumkloster Kirke til et arkitektonisk mesterværk. Foto: Palle Peter Skov/Trap Danmark

Hvor Tønder Kommune jo har sit vand mod vest, så er Aabenraa Kommune en østkystkommune med 71 km kystlinje. Men ligesom det er tilfældet med Tønder Kommune, så er den sydlige grænse for Aabenraa Kommune selve landegrænsen med de store overgange Padborg og Kruså. De to største byer i kommunen er dog Aabenraa, den gamle købstad, og stationsbyen Rødekro. To byer der næsten er vokset sammen.

Kommunen var en del af hertugdømmet Sønderjylland/Slesvig, og er naturmæssigt præget af, at hovedstilstandslinjen går midt ned gennem kommunen med hedeslette og store sogne mod vest og mindre mere befolkningstætte sogne på den gode jord mod øst. Det er værd at bemærke det helt specielle, at på halvøen Løjt Land var udskiftningen stort set gennemført i begyndelsen af 1700-tallet med samlede og indhegnede marker.

I første del af 1800-tallet udviklede Aabenraa sig til en betydelig søfartsby, men med dampskibenes fremkomst mistede byen denne position, og der begyndte at opstå en vis industriel udvikling. Men hovedparten af befolkningen i kommunens område var fortsat beskæftiget i landbruget. Et specielt forhold var og er tilstedeværelsen af et meget stort tysk mindretal med egne skoler, avis, foreninger osv. Det tyske mindretal blev nazificeret i 30'erne, og under verdenskrigen meldte 2.150 sig som frontfrivillige på tysk side. Efter krigen har forholdene dog udliget sig igen. (Inserat side 168 ff).

I kapitlet om kultur kommer vi naturligvis forbi ringridningen, og Frøslevlejrens museum er et seværdigt minde om 2. verdenskrig, hvor lejren først var internering for danske modstandsfolk, og efter krigen var det landssvigere, der blev opbevaret her. Der er flere andre museer i området, bl.a. kunstmuseet på Bundlund Slot og Museum Sønderjyllands afdeling i Aabenraa.

Store Okseø (t.v.) og Lille Okseø ligger idyllisk på det lave vand i Flesborg Fjord, og med lidt fantasi er det let at følge sagnet om, at de skulle være skabt af ler, som faldt ud af en jættes sko, da han forsøgte at krydse fjorden. Og der er andre historier, fx den ubekræftede fortælling om, at den pestramte Margrete 1. skulle være afgået ved døden på Lille Okseø i 1412 efter at have besøgt byggeriet på Duborg Slot i Flensborg. Foto: Palle Peter Skov/Trap Danmark.

Historie er i allerhøjeste grad også til stede i Sønderborg Kommune. For her ligger jo det store Sønderborg Slot med Museum Sønderjylland på Als-siden og på Jyllandssiden Dybbøl Mølle med det store spændende center for de slesvigske krige. Kommunen er altså både den store ø Als med Sønderborg og Nordborg, og Broagerland og Sundeved på den jyske side. Det betyder også en lang kystlinje på hele 251 km. Og udover Sønderborg Slot findes her også Augustenborg Slot og Gråsten Slot.

Sønderborgs historie er præget af slottet (inserat side 292 f) og af skibsfarten, men også konkurrencen med Flensborg. Krigen 1864 ramte byen hårdt med omfattende bombardementer, men i den tyske periode begyndte Sønderborg igen at blomstre, bl.a. pga. den tyske hær, der holdt til på slottet og en marinekaserne fra 1907. Byen blev derfor også meget tyskpræget, og blot 44 % af befolkningen stemte

dansk ved folkeafstemningen i 1920. I dag har byen ca. 28.000 indbyggere, og Sønderborg er stærkt præget af store moderne byggerier ved havnen med Alsion med den gode koncertsal som et flot vartegn.

De videregående uddannelser i kommunen holder til i Alsion i Sønderborg. Byggereit, der ligger på Sundevedsiden, består af ti rektangulære bygninger med store glasfacader. Det er Sønderjyllands videns- og kulturcenter, der også indeholder koncertsal og Videnspark Alsion. Koncertsalen, der blev indviet 2007, har plads til 1000 publikummer, og den regnes for en af Nordeuropas bedste til klassisk musik. I baggrunden Sønderborg Slot. Foto: Palle Peter Skov/Trap Danmark

I Nordborg bor ca. 6.000, og byen er præget af den store virksomhed Danfoss (inserat side 338 ff). Gråsten er mest kendt for slottet med den smukke have, Broager for den karakteristiske kirke med to tårne, og endelig får vi også historien om slotsbyen Augustenborg, en historie der begynder i 1651. I tillæg får vi historien om det sønderjyske kaffebord – mindst 14 kager, syv bløde og syv hårde, som spises i en bestemt rækkefølge.

Som det er tilfældet i de øvrige bind af Trap Danmark, kunne man nævne utallige andre forhold, der får sin historie fortalt – men det må man selv læse sig til. Igen et flot bind med mange gode oplysninger, som man kan slå op, når man er på besøg i det sønderjyske område, og et væld af fine illustrationer fuldender bind 17.

[Historie-online.dk, den 30. marts 2021]